

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 16/2004 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2003

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 april 2004 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2003 (B 1/2004 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande i saken till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Cay Sevón, regionutvecklingsdirektör Tiina Tikka, utvecklingschef Teemu Eriksson, kommandör Kari Wahlström, regeringsråd Riitta Koponen, lagstiftningsråd Mika Kättö och överinspektör Tarja Mankkinen, inrikesministeriet

- utökningsdirektör Timo Heikkinen, konsultativ tjänsteman Helinä Lehtinen och specialmedarbetare Janne Aer, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Seppo Kurkinen och konsultativ tjänsteman Sinikka Wuolijoki, finansministeriet
- äldre regeringssekreterare Tuula Lybeck, undervisningsministeriet
- specialplanerare Eeva Vattulainen, arbetsministeriet
- planeringschef Reijo Vuorento, Finlands Kommunförbund
- förhandlingschef Markku Nieminen, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- medlem i arbetsutskottet Mika Oranen, Löntagarorganisationen Pardia rf
- ekonomi- och socialpolitisk sekreterare Ilkka Alava, Statens samorganisation.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet har i detta utlåtande helt kort tagit ställning till vissa frågor inom sitt behörighetsområde främst på grund av att många viktiga frågor som framgår av verksamhetsberättelsen har tidigare antingen behandlats i utskottet eller kommer att tas upp till behandling i framtiden. I detta sammanhang finns det inte heller skäl att

uttala sig separat om dessa frågor (till exempel utlänningsärenden, utvecklandet av den inre säkerheten och den kommunala ekonomin).

Statens personalpolitik

Antalet anställda inom statens budgetekonomi uppgick i slutet av 2003 till 124 200 personer, vilket var drygt 5,5 procent av den sysselsatta arbetskraften. Största delen av arbetsuppgifterna inom staten kräver en hög utbildningsnivå.

92 procent av personalen har avlagt en yrkesinriktad examen, medan samma procentandel är 77 procent för hela den sysselsatta arbetskraften. Cirka 39 procent av de statligt anställda har högskoleexamen när samma andel av den övriga arbetskraften är 15 procent.

För att staten ska lyckas locka utbildad arbetskraft i en situation där en stor del av den nuvarande personalen snart går i pension, behövs det konkreta åtgärder för att vissa personalpolitiska linjedragningar ska kunna genomföras. Dessa åtgärder bidrar till att göra staten till en ännu bättre och konkurrenskraftigare arbetsgivare.

I slutet av 2003 omfattades cirka 37 procent av de statligt anställda av statens nya lönesystem. Utskottet konstaterar att möjligheten att konkurrera vid sidan av andra åtgärder att ämbetsverken ges tillräckliga anslag för omkostnader, så att de har möjlighet att övergå till det nya lönesystemet. Speciellt de höga boendekostnaderna påkallar särskilda åtgärder, så att också den offentliga sektorn i huvudstadsregionen lyckas locka till sig utbildad och kompetent arbetskraft.

I slutet av 2003 hade 24,5 procent av de statligt anställda tidsbestämda anställningar. I sitt principbeslut om statens personalpolitiska linje (30.8.2001) framhålls det bland annat att "i stadigvarande uppgifter tillämpas fasta anställningsförhållanden". Finansministeriet har under berättelseåret (14.10.2003) skickat ett brev till olika ministerier och ämbetsverk om tidsbundna anställningsförhållanden och åtgärder för att minska dem. Under innevarande år har finansutskottet enligt uppgift hört sig för om ämbetsverken fattat beslut om nya fastanställningar. Ännu vet man inte hur enkäten har utfallit. Trots detta vill utskottet poängtera att fasta anställningsförhållanden ska tillämpas i stadigvarande uppgifter. Samtidigt vill utskottet upprepa den ståndpunkt som det framfört i sitt utlåtande FvUU 4/2003 rd. Enligt det är det mycket viktigt att ämbetsverken i samråd med personalrepresentanterna går igenom grunderna för tidsbestämda anställningar och att ogrundade visstidsuppgifter permanentas genom att de garanteras finansiering över statsbudgeten.

Utvecklingsåtgärder inom förvaltningen

Lagen om statsbudgeten (423/1998) ändrades i början av 2004 (1216/2003) bland annat med avsikt att skärpa resultatstyrningen och resultatansvaret (RP 56/2003 rd). Åtgärder för att nå målen inleddes under ledning av finansministeriet som ett samprojekt mellan ministerierna, Statskontoret och Statens revisionsverk. Bättre resultatstyrning och redovisningsskyldighet förutsätter i praktiken bland annat att statens bokslutsrapportering ses över samt i anslutning till genomförandet av redovisningsskyldigheten att förfarandena samt redovisningen och ledarskapet utvecklas.

Resultatbegreppet har omdefinierats i den nya lagen och förordningen om statsbudgeten. I resultatstyrningen och rapporteringen utgör vittgående samhälleliga resultat och resultatorientering en klar och tydlig enhet som direkt påverkas av hur ett ämbetsverk eller en inrättning leds.

Antalet tekniska lösningar för elektronisk kommunikation har ökat märkbart under 2003. Finansministeriets årligen återkommande förfrågning visade att antalet elektroniska tjänster som tillhandahålls av statliga ämbetsverk ökade i fjol från 259 till 339. Likaså har antalet utvecklingsprojekt för elektroniska tjänster fördubblats från dryga 100 till över 200. Nya tjänster som togs i bruk i fjol är bland annat elektronisk polisanmälan, Kommunikationsverkets nya serviceautomationssystem för domännamn samt arbetsministeriets Platsvakt.

Ett åtgärdsprogram för produktivitet inleddes under berättelseåret. Programmet är en helhet bestående av sex olika projekt och i det ingår bland annat bransch- och förvaltningsområdesvisa produktivetsprogram, metodinriktade mättings- och valideringsprojekt samt utvecklingsprojekt för styrning och ledning av produktivitet.

Häradsreformen

På grundval av förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 6/2000 rd) antog riksdagen vid riksmötet 2000 ett uttalande där det förutsätts att regeringen ser till att verkställigheten av reformen noga följs upp och att regeringen före utgången

av 2005 lämnar en ny redogörelse till riksdagen där synpunkterna i uttalandet tas i beaktande.

Redogörelsen ska ingå som en del i den omfattande redogörelse över hela förvaltningen som lämnas till riksdagen nästa år.

I detta sammanhang fäster utskottet sin uppmärksamhet endast vid det faktum att i en del branscher inom häradsförvaltningen (åklagarväsende och utsökning) har vissa administrativa och sektorvisa beslut som är problematiska med tanke på riksdagens ovan nämnda uttalande fattats ganska hastigt. Det bör nämnas särskilt att enligt utskottets uppfattning har någon samordnad och heltäckande granskning av hur de olika uppgifterna genomförs häradsvis inte gjorts vid genomförandet av de ovan nämnda åtgärderna. Det verkar också som om det ännu inte finns tillräckligt med vilja för att skapa en enhetligare verksamhets- och förvaltningskultur.

Alkoholrelaterade skador ur polisens synvinkel

Av regeringens berättelse framgår att det inte har skett märkbara ändringar i antalet polisuppdrag eller brott som kommit till polisens kännedom under 2003 jämfört med tidigare år. Uppmärksamhet bör dock fästas vid att antalet våldsbrott ökat betydligt under januari-april 2004 jämfört med året innan. Under samma tidsperiod i fjol var antalet brott eller försök till brott mot liv sammanlagt 64, medan samma siffra för 2004 är 116. Fram till mitten av maj i år har sammanlagt 57 mord eller dråp begåtts. Antalet fall av grov misshandel har ökat med cirka 17 procent och vanlig misshandel med cirka 15 procent. Alkoholen spelade en roll i cirka 75 procent av våldsbrotten.

Också rattfylleribrotten har ökat klart. Till exempel i samband med valborgsfirandet 2004 åkte 338 personer fast för rattfylleri, vilket är 99 fler än året innan. Rattfylleribrotten har ökat i jämn takt sedan de sista fyra månaderna 2003. Polisen har också i år satsat på trafikövervakningen med alkoholtester mer än tidigare. Enligt förhandsuppgifterna har 21 fall av dödsolyckorna i trafiken under årets första månader or-

sakats av en förare under 25 år. Alkoholen uppskattas vara orsaken till 7 av dessa 21 olyckor.

Alkoholkonsumtionen har ökat klart i år. Det mest anmärkningsvärda är att speciellt konsumtionen av starksprit har ökat. De ungas alkoholvanor i olika städer i Finland presenteras i en färsk undersökning. Också frågan om de unga har övergått till starkare alkoholdrycker i stället för vin eller öl tas upp i undersökningen. Med hänvisning till tillgänglig information verkar ungdomarnas alkoholvanor variera mycket mellan olika städer.

I detta skede är det enligt experterna ännu omöjligt att säga om den ökade alkoholkonsumtionen och dess inverkan på människors beteendemönster kommer att vara ett bestående fenomen eller om det är fråga om en tillfällig ökning orsakad av den skattesänkning som trädde i kraft i mars 2004. Det faktiska läget kan bedömas tidigast efter sommaren. Det har i alla fall skett vissa ändringar i polisens verksamhet under de fyra första månaderna av året som mycket sannolikt har samband med den ökade alkoholkonsumtionen. Utskottet vill dock framhäva att också många andra faktorer än alkohol bidrar till brottsligheten och att det bakom en överstor alkoholkonsumtion ligger olika faktorer, bland annat sociala och samhälleliga problem.

Riksdagens uttalanden

Utskottet anser att de åtgärder som vidtagits med anledning av följande uttalanden är adekvata eller att uttalandena annars blivit obehövliga:

- *Offentlighet och sekretesslagstiftning*
RP 30/1998 rd (s. 122)
- *Polisyreshögskolans verksamhet*
RP 260/1996 rd (s. 133)
- *Gränsbevakningsmännens utbildning samt polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheternas samverkan*
RP 42/1998 rd (s. 134)
- *Utlänningspolitik*
Revidering av utlänningslagen
RP 50/1998 rd (s. 135)
- *Minoritetsombudsmannens tjänstebeskrivning och ombudsmannens uppgifter*
RP 39/2001 rd (s.250)

FvUU 16/2004 rd — B 1/2004 rd

De övriga uttalanden som kommit till med förvaltningsutskottets medverkan är fortfarande aktuella.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det ovan sagda.

Helsingfors den 17 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd
Juha Rehula /cent
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.